Кривов'язюк Ігор Володимирович
канд. екон. наук, професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Луцький національний технічний університет, Україна

ЯК ПРИВАТИЗАЦІЯ ДОПОМАГАЄ ВИРІШУВАТИ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початку проголошення воєнного стану Україна зіштовхнулась з новою реальністю, що вимагала пошуку джерел фінансування забезпечення національної безпеки. Зрозуміло, що військова та фінансова підтримка міжнародних партнерів і країн відіграє надзвичайно важливе значення, проте вона мала цільове спрямування та обсяги її були недостатніми, а відтак, виникла необхідність залучення додаткових резервів, спрямованих на вирішення проблеми національної безпеки та оборони країни. Одним із дієвих механізмів, що здатен її хоч частково вирішити, стала приватизація.

Приватизація в Україні в умовах воєнного стану розглядається з позицій вирішення питання мобілізації державних економічних ресурсів і активів, що покликана задовольнити найважливіші військові та оборонні потреби [1], що на думку ряду вчених сприятиме розвитку підприємництва [2], а також поступовому економічному відновленню [3]. В той самий час, лишається небезпека подальшої монополізації виробництв і цілих сегментів економіки [5], які у військовий час є більш стійкими до потрясінь. Активізацію приватизаційних процесів в Україні в умовах воєнного стану за належної правової упорядкованості та неприпустимості зловживань слід розглядати як один зі шляхів до відновлення економіки [7] та оптимізації використання державних витрат [9]. За належної підтримки, це в змозі покращити й процеси інвестування інноваційної діяльності [6; 10].

Як показали дані досліджень, упродовж першої половини 2023 р. надходження від приватизації до загального фонду державного бюджету склали 1,8 млрд грн, що на 73,3% більше порівняно з аналогічним періодом 2021 р. та в 6,1 рази більше порівняно з відповідним періодом 2022 р. Найбільш значимими стали надходження коштів від приватизації готелю «Ермітаж» – 311 млн грн, ЄМК ДП «Укроборонресурси» – 210 млн грн, Усть-Дунайський порт – 201 млн грн, Сторонибабський спиртзавод – 142 млн грн, ЄМК ДП «Електронмаш» – 120,8 млн грн, готель «Власта» – 115 млн грн [4]. Надалі надходження лише зростали. У липні 2023 р. вони склали 521 млн грн, найбільше ж коштів було залучено від продажу: підприємства «Рівнеторф», ціна якого зросла у 4 рази – до 205 млн грн; Новосілківського спиртзаводу, переможна вартість якого зросла у 3 рази – до 90 млн грн; комплексу «Урожай» на Одещині, за який отримано 65 млн грн. ТОП регіональних відділень ФДМУ за обсягами залучення інвестицій в липні: Рівненська та Житомирська області (206,3 млн грн), Івано-Франківська, Чернівецька та Тернопільська області (100,6 млн грн), Львівська, Закарпатська та Волинська області (95,4 млн грн) [11]. Одним із важливих джерел надходження коштів стало здавання державного майна в оренду. Так, за 7 місяців 2023 року до державного бюджету надійшло понад 450 млн грн від здачі в оренду державного майна. З початку року ФДМУ уклав 1043 нових договорів – це тисячі нових можливостей для малого та середнього бізнесу, який створює нові робочі місця, сплачує податки та підтримує економіку країни під час війни [12]. Усі ці надходження було спрямовано на потреби національної безпеки та оборони України. Хочемо відзначити, що у серпні 2023 р. ФДМУ планує провести 85 орендних аукціонів та залучити через них, а також за діючими договорами щонайменше 75 млн грн до державного

бюджету.

Для старту великої приватизації через Прозорро.Продажі Кабінетом Міністрів України в липні 2023 р. було ухвалено порядок авторизації та організації проведення електронних аукціонів з продажу об'єктів великої приватизації, запроваджено положення, спрямовані на убезпечення електронних аукціонів від їх зриву недобросовісними учасниками. Також зміни, які прийняв уряд, мають вдосконалити проведення онлайн-торгів з малої приватизації, що також зроблено з метою скорочення кількості недоброчесних учасників, які зривають аукціони з продажів державного майна. Зокрема, за новим порядком, учасник електронного аукціону, який утримує друге місце за підсумками торгів, не матиме права відмовитися від очікування рішення щодо першого переможця. У випадку, якщо недоброчесні учасники торгів, які посіли перше або друге місця відмовлятимуться від сплати суми за актив, державний бюджет отримуватиме гарантійні внески обох учасників – майже 40% від стартової ціни об'єкта [8].

Таким чином, активізація приватизаційних процесів в умовах воєнного стану в Україні матиме не лише позитивний вплив на відновлення та економічне зростання через ефективне управління майном, покращення бізнес-клімату та залучення інвестицій, але й сприятиме вирішенню проблеми національної безпеки та оборони країни шляхом забезпечення зростання надходжень коштів на її забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Будурова, Г.М. (2022). Приватизація в Україні в умовах воєнного стану. Приватне право в умовах війни, (15 листопада 2022 р.; Одеса, Україна), 584-587.
2. Головач, Т.В. (2023). Виклики та перспективи розвитку підприємництва в Україні. Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку, (19 травня 2023 р.; Одеса, Україна), 26-29.
3. Ігнатенко, В.С. (2023). Аналіз факторів впливу на економічне відновлення та зростання в умовах тенденцій індустрії 4.0. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті, (25 квітня 2023 р.; Полтава, Україна), 270-273.
4. Ільченко, Л. (2023). Рекордні кошти від приватизації-2023 держава спрямовує на покриття дефіциту бюджету. Українська правда. 18 липня 2023 р. Вилучено з: https://www.epravda.com.ua/news/2023/07/18/702329/.
5. Карпеко, Н.М., & Кравченко, А.О. (2023). Проблеми активізації механізмів державної політики в соціальній сфері сучасної України. Вісник НУЦЗ України. Серія: Державне управління, 1(18), 118-125.
6. Кривов'язюк, І.В. (2014). Криза та інноваційна діяльність промислових підприємств України. Актуальні проблеми економіки, 9, 218-223.
7. Кривов'язюк, І. (2022). Активізація приватизаційних процесів в Україні як шлях до відновлення економіки в умовах військового стану. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», (October 21, 2022; Bern, Switzerland), 9-11.
8. Павлиш, О. (2023). Кабмін ухвалив зміни для старту великої приватизації через Прозорро.Продажі. Українська правда. 18 липня 2023 р. Вилучено з: https://www.epravda.com.ua/news/2023/07/18/702340/.
9. Павлов, В.І., & Кривов'язюк, І.В. (1998). Приватизація державних підприємств. Луцьк: Надстир'я.
10. Пуліна, Т., Шитікова, Л., & Змикало, О. (2022). Шляхи активізації процесів інвестування інноваційної діяльності України в умовах російсько-української кризи. Управління змінами та інновації, (4), 14-19.
11. Фонд державного майна України (2023). Понад пів мільярда гривень інвестицій – підсумки приватизаційних аукціонів ФДМУ в липні. Вилучено з: https://www.spfu.gov.ua/ua/news/9888.html.
12. Фонд державного майна України (2023). Український бізнес продовжує відкривати для себе переваги оренди держмайна – з початку року Фонд уклав понад 1000 нових договорів. Вилучено з: https://www.spfu.gov.ua/ua/news/9895.html.